

Cymdeithas Mudiadau Gwirfoddol Ceredigion

Eich cyngor gwirfoddol sirol lleol

4. Gwirfoddolwyr

4.8 Cadw gwirfoddolwyr yn ddiogel

Mae yna wahanol fathau o risg sy'n gysylltiedig â beth a wna gwirfoddolwyr, a ffyrdd i leihau'r risgiau yma. Er enghraifft:

- Mae peth gwirfoddoli yn hynod beryglus! Mae achubwyr argyfwng megis yr RNLI, achub ogof neu fynydd neu syrffio yn cynnwys sefyllfaoedd llawn risg yn y gweithgaredd.
- Mae'r ffordd y gwneir gweithgaredd yn penderfynu os yw'n ddiogel neu beidio. Bydd dulliau profedig di-ffael yn lleihau potensial niwed.
- Mae rhai gweithgareddau yn fwy agored i niwed nag eraill. Rhaid diogelu plant ac oedolion sy'n agored i niwed. Ceir hefyd risg lladrad neu dwyll i asedau'r mudiad.

Asesiad risg

- Edrychwch am unrhyw beryglon - unrhyw beth all achosi niwed i rywun. Ystyriwch y tasgau a wneir a beth sy'n digwydd *mewn gwirionedd*, nid beth ddylai ddigwydd. Gellir hyfforddi pobl i wneud rhywbeth mewn modd arbennig, ond ni fyddant efallai yn dilyn y cyfarwyddyd yma - aseswch sut maen nhw'n mynd ati i weithio.
- Ystyriwch pwy all gael ei niweidio - staff, gwirfoddolwyr neu aelodau'r cyhoedd. Edrychwch ar bwy sy mewn perygl a pham.

- Am bob perygl a welwch, gwerthuswch y siawns o'i ddigwydd a phenderfynwch os yw'r dulliau cyfredol yn ddigon i leihau risg niwed - beth all fod y peth gwaethaf all ddigwydd a pha mor debygol y gall digwydd?
- Cofnodwch y peryglon a welwyd a beth a wneir yn eu cylch. Gall fod yn bosib gwaredu'r risg yn gyfan gwbl drwy newid dull y dasg, neu drwy ddefnyddio rhagofal i leihau'r niwed. Blaenoriaethwch beth sydd angen ei wneud drwy benderfynu ar y pethau pwysicaf i'w gwneud yn gyntaf. Hyd yn oed ar ôl hyn, bydd peth risg yn aros - cymerwch ragofal digonol fel bod y risg cyn lleied â phosib.
- Adolygiad - gwiriwch yn rheolaidd fod y systemau sy'n bodoli i ddelio gyda risgiau yn gweithio, a pharhewch i asesu risgiau, yn enwedig ar gyfer prosiectau, tasgau a gwirfoddolwyr newydd.

Os yw'r risgiau yn uchel, efallai byddai'n werth gwirio'r canlynol:

- Ydy hi'n addas i wirfoddolwr ymgymryd â'r gwaith yma neu gall eraill ei wneud?
- Beth fyddai'n digwydd os na fydd y gweithgaredd yn cymryd lle?
- Beth fydd y gwirfoddolwr yn ennill wrth wneud y gwaith?

- Sut fydd y mudiad / cleient / cymuned yn elwa wrth i'r gwirfoddolwyr wneud y gwaith?

Os yw'n addas i'r gwirfoddolwyr fod yn rhan o'r gweithgaredd - daliwch ati!

Y gwirfoddolwyr eu hunain

Mae achosion damweiniau sy'n cynnwys gwirfoddolwyr yn anghyffredin drwy drugaredd, er bod teimlad weithiau mai lwc yw hyn yn hytrach nag ymarfer rheoli da. Mae yna sôn am wirfoddolwyr yn defnyddio cyfarpar mecanyddol heb hyfforddiant addas na dillad gwarchod, neu'n rhan o weithgareddau sy'n amlwg yn anaddas ar eu cyfer.

Dylai recriwtio da a dulliau dewis anelu at ddarganfod digon am wirfoddolwr arfaethedig i adnabod pa hyfforddiant sydd ei angen er mwyn gwneud y gwaith yn ddiogel, gan waredu gwirfoddolwyr sy'n anaddas ar gyfer y gwirfoddoli penodol sydd gennych mewn golwg (ond a all rhagori wrth wneud rhywbeth arall!) Yn fyr, dylai'r gwirfoddolwyr eu hunain dderbyn asesiad risg!

Mae gan bob un yr hawl i wirfoddoli, ond ni fydd gan bawb y gallu sydd ei angen ar gyfer y dasg.

Rhestr wirio

- Ydy'r gweithgaredd angen sgiliau neu arbenigedd penodol?
- Sut fyddwn ni'n gwybod os yw'r sgiliau arbenigedd arbenigol gyda'r gwirfoddolwr?
- Pa hyfforddiant sydd ei angen i helpu'r gwirfoddolwr ddatblygu'r sgiliau ac ydyw ar gael yn lleol?
- All pawb ddysgu'r sgiliau yma?

Amgylchfyd gwirfoddoli

Rhaid i amgylchfyd gwirfoddoli fod yn ddiogel ac mor rhydd o beryglon â phosib. Mae hwn yn cynnwys sicrhau diogelwch unrhyw gyfarpar a ddefnyddir gan y gwirfoddolwr, ac asesiad risg gweithgareddau tu allan i fan gwaith arferol. Rhaid i bob cyfarpar trydanol, moduron, teclynnau, dillad diogelu i gyd fod yn gweithio'n gywir.

Hefyd rhaid i bawb ddiffinio a deall ffiniau gweithgareddau gwirfoddol - staff, gwirfoddolwyr eraill ac unrhyw fuddiolwyr. Oherwydd mai holl hanfod gwirfoddoli yw rhoi cymorth, gall gwirfoddolwyr gael eu tentio i fynd tu hwnt i gyfyngderau cytûn. Cyn gynted â digwydd hyn, nid yw'r asesiad risg bellach yn ddilys.

Rhestr wirio

- Ydy'r cyfarpar a ddefnyddir gan wirfoddolwyr yn cael ei wirio'n gyson?
- Oes yna arian i ddisodli cyfarpar anniogel?
- Ydy'r gwirfoddolwyr yn gwybod cyfyngderau'r gweithgareddau?
- Ydyn nhw'n ymwybodol o oblygiadau mynd tu hwnt i'r cyfyngderau?
- Ydy'r cleientiaid a'r dderbynwyr yn gwybod am a deall cyfyngderau'r gwirfoddolwyr?

Crynodeb

- Defnyddiwch ddulliau sy'n benodol ar gyfer y gweithgaredd ac a brofwyd yn fanwl.
- Recriwtiwch wirfoddolwyr sy'n heini, yn alluog ac yn barod i dderbyn hyfforddiant
- Mynnwch ddulliau ar gyfer cynnal a chadw cyfarpar, disgrifiadau rôl a hyfforddiant dechreuol da ar gyfer y gwirfoddolwyr.

Gwybodaeth bellach

Yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a
Diogelwch
[Health and Safety Executive]
www.hse.gov.uk

Am rhagor o wybodaeth cysylltwch â

Cymdeithas Mudiadau Gwirfoddol Ceredigion

Bryndulais, 67 Stryd y Bont, Llanbedr Pont Steffan, Ceredigion, SA48 7AB
Elusen Gofrestredig 1061364

Ffôn: 01570 423232

gen@cavo.org.uk

Ffacs: 01570 422427

www.cavo.org.uk

Ffôn: 0800 2888 329
www.wcva.org.uk

Cynhyrchwyd gan WCVA, Cynghorau Gwirfoddol Sirol a Chanolfannau Gwirfoddoli
Wedi ei ddiweddarau: 04/12/2009